

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี
ไว้ในสถานที่อื่น พ.ศ.

หลักการ

กำหนดลักษณะของสถานที่อื่นที่ใช้ในการขัง วิธีการควบคุม และมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

เหตุผล

โดยที่การอำนวยความสะดวกตามมาตรา ๘๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับสภาพของเรือนจำยังมีภาวะนักโทษล้นเรือนจำ อีกทั้งกฎกระทรวงกำหนดสถานที่อื่นที่ใช้ในการขัง จำคุกหรือควบคุมผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งออกตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และเพื่อให้การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่อยู่ระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาภายในสถานที่อื่นเป็นไปตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวง

กำหนดวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีไว้ในสถานที่อื่น พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ และมาตรา ๘๙/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกการบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดสถานที่อื่นที่ใช้ในการขัง จำคุก หรือควบคุมผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด พ.ศ. ๒๕๕๒ กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่อยู่ระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี ซึ่งศาลมีคำสั่งขังตามมาตรา ๘๙/๑ แต่หากบทบัญญัติใดในกฎกระทรวงกำหนดสถานที่อื่นที่ใช้ในการขัง จำคุก หรือควบคุมผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด พ.ศ. ๒๕๕๒ ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้ให้นำมาใช้บังคับได้โดยอนุโลม

ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

“การขัง” หมายความว่า การขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี

“ผู้ถูกขัง” หมายความว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่อยู่ระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี ซึ่งศาลมีคำสั่งขังตามมาตรา ๘๙/๑

“ผู้ควบคุม” หมายความว่า ผู้ซึ่งศาลมีคำสั่งแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ควบคุมดูแล และรับผิดชอบผู้ถูกขัง โดยอาจเป็นเจ้าพนักงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรกำหนดให้เป็นผู้ควบคุม

ข้อ ๔ สถานที่อื่นที่ใช้ในการขังผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี อาจเป็นบ้านพักอาศัยของบุคคล สถานที่ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ สถานที่ที่ดำเนินการโดยเอกชน หรือสถานที่อื่นใดที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) มีอาคารสถานที่ที่มั่นคงแข็งแรง และมีอาณาเขตที่แน่นอน

(๒) มีการติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถสื่อสารหรือตรวจสอบการเข้าออกของบุคคลได้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัย การควบคุม ตลอดจนการป้องกันการหลบหนี หรือการก่อให้เกิดความเสียหาย

ทั้งนี้ รัฐพึงจัดให้มีงบประมาณในการบริหารจัดการสถานที่ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ สถานที่ที่ดำเนินการโดยเอกชน หรือสถานที่อื่นใดที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ข้อ ๕ กรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีไว้ในบ้านพักอาศัยของบุคคล ผู้ร้องขออาจเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลมีคำสั่งใช้วิธีการหรือมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๑) ให้ผู้ถูกขังอยู่ภายในที่พักอาศัยตลอดเวลา เว้นแต่การออกไปรักษาพยาบาล หรือการบำบัดรักษาตามที่ศาลสั่ง

(๒) ให้ผู้ถูกขังอยู่ภายในที่พักอาศัยตลอดเวลา เว้นแต่การออกไปประกอบอาชีพ หรือการศึกษาเล่าเรียน

(๓) ให้ผู้ถูกขังอยู่ภายในที่พักอาศัยเฉพาะเวลาที่ศาลกำหนดเท่านั้น

ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางร่วมกับมาตรการอื่นก็ได้

กรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดี ไว้ในบ้านพักอาศัยของบุคคล สถานที่ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ สถานที่ที่ดำเนินการโดยเอกชน หรือสถานที่อื่นใด นอกจากผู้ร้องขอจะต้องยื่นหลักฐานต่อศาลที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของสถานที่อื่นว่าดำเนินการให้มีลักษณะเป็นไปตามข้อ ๔ แล้ว ผู้ร้องขอ还应当เสนอชื่อบุคคลที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการทำหน้าที่ควบคุมผู้ถูกขังด้วย เว้นแต่ผู้ร้องขอจะทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมเอง ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งระบุสถานที่อื่นเป็นการเฉพาะและชื่อบุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมผู้ถูกขัง มากกว่า ๑ คนก็ได้

ข้อ ๖ ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้มีการอบรมบุคคลที่ทำหน้าที่ตามข้อ ๕ วรรคสาม ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุม เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางและมีสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมาตรฐานการอบรมให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์กำหนด

ข้อ ๗ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ควบคุมต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ไม่อยู่ระหว่างการต้องโทษจำคุก พักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษ

(๕) เป็นผู้ผ่านการอบรมตามข้อ ๖

ข้อ ๘ ให้ผู้ควบคุมตรวจสอบความถูกต้องของตัวผู้ถูกขัง โดยพิจารณาจากหมายขัง หรือหมายจำคุก และจัดทำทะเบียนและสมุดประจำตัวผู้ถูกขังทุกราย โดยให้รวบรวมข้อมูลทุกอย่างสำหรับผู้ถูกขังแต่ละรายไว้ในสมุดประจำตัว

ทะเบียนผู้ถูกขังและสมุดประจำตัว ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์กำหนด

ข้อ ๙ ให้ผู้ควบคุมมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือผู้ถูกขังให้สามารถดำเนินชีวิตที่ดีตามความเหมาะสม และควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกขังให้ปฏิบัติตามมาตรการหรือคำสั่งของศาลโดยเคร่งครัด ตลอดจนป้องกันมิให้ผู้ถูกขังหลบหนีหรือไปกระทำการใดที่เป็นความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ หรือก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ให้ผู้ควบคุมมีหน้าที่ในการนำตัวผู้ถูกขังมาศาลตามหมายนัด

ข้อ ๑๐ ผู้ควบคุมจะใช้กำลังบังคับแก่ผู้ถูกขังไม่ได้ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเพื่อป้องกันตัว

(๒) ผู้ถูกขังพยายามหลบหนี หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุม

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ควบคุมจะใช้กำลังบังคับได้เพียงเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับพฤติการณ์

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ผู้ควบคุมพบว่าผู้ถูกขังมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุอันควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเกี่ยวกับการขัง ให้ผู้ควบคุมรายงานข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อศาล

ข้อ ๑๒ ห้ามมิให้ผู้ถูกขังครอบครองหรือนำสิ่งของดังต่อไปนี้เข้าไปในสถานที่อื่น

(๑) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ และสารระเหย รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสพ

(๒) สุราหรือของมีนเมาอย่างอื่น

(๓) อาวุธหรือสิ่งทีอาจใช้เป็นอาวุธหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายหรืออัคคีภัย

(๔) วัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจนำไปใช้ในการก่อเหตุร้าย

สิ่งของต้องห้ามที่พบให้ผู้ควบคุมทำลาย หรือนำออกไปจากสถานที่ขัง หรือดำเนินการตามความเหมาะสม

ให้ไว้ ณ วันที่.... เดือน พ.ศ.

.....
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม